

Virtavesikunnostuskurssilla tiedot taidoiksi!

Kalatalouden innovaatiopäivät 5-6.11.2020

Juha-Pekka Vähä, LUVY

Janne Tolonen, Valonia

Esityksen sisältö

1. Virtavesikunnostuskurssi – tausta ja tavoitteet
2. Virtavesikunnostusten koulutustarvekyselyn tuloksia
3. Opittua - nostoja kurssin webinaareista
4. Ilmastonmuutoksen vaikutusten tunnistaminen ja paikkatietomenetelmien hyödyntäminen taimenkantojen hoidossa

Virtavesikunnostuskurssi - taustaa

- Virtavesien kunnostaminen on yleistynyt
 - Tahtotilaa ja osaamista tulee tukea ja vahvistaa
- Virtavesikunnostusten sujuva toteuttaminen
 - Osaava tilaaja, suunnittelija ja toteuttaja
- Kunnostustoimet tarvitsevat alueellista, keskitettyä ja ammattimaista koordinaointia
 - Jatkuvuus
- Verkostoituminen – Vertaisoppiminen
 - Parhaat käytännöt ja vinkit
 - Opitaan (toisten) virheistä

Virtavesikunnostuskurssi - tavoitteet

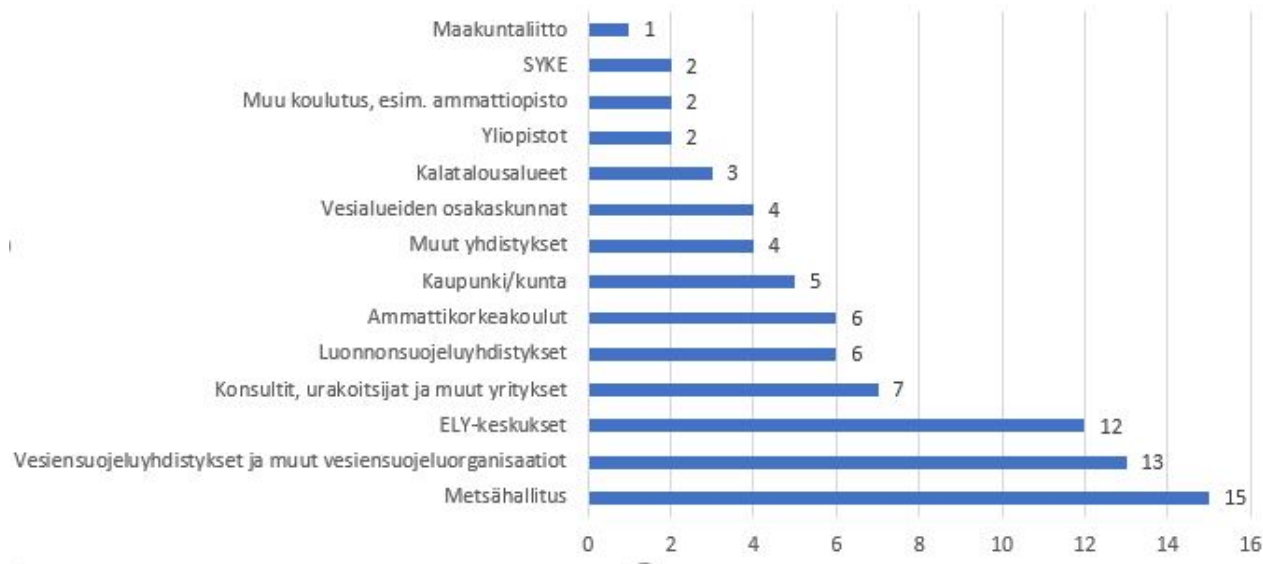
- Lisätä paikallisten vapaaehtoistoimijoiden ja kansalaisten tietämystä virtavesiluonnosta, kunnostuksista ja seurannasta
- Parantaa vesistökuunnostustoimijoiden valmiuksia koordinoida ja toteuttaa tuloksellista, tutkimustietoa hyödyntävää virtavesikunnostustyötä.

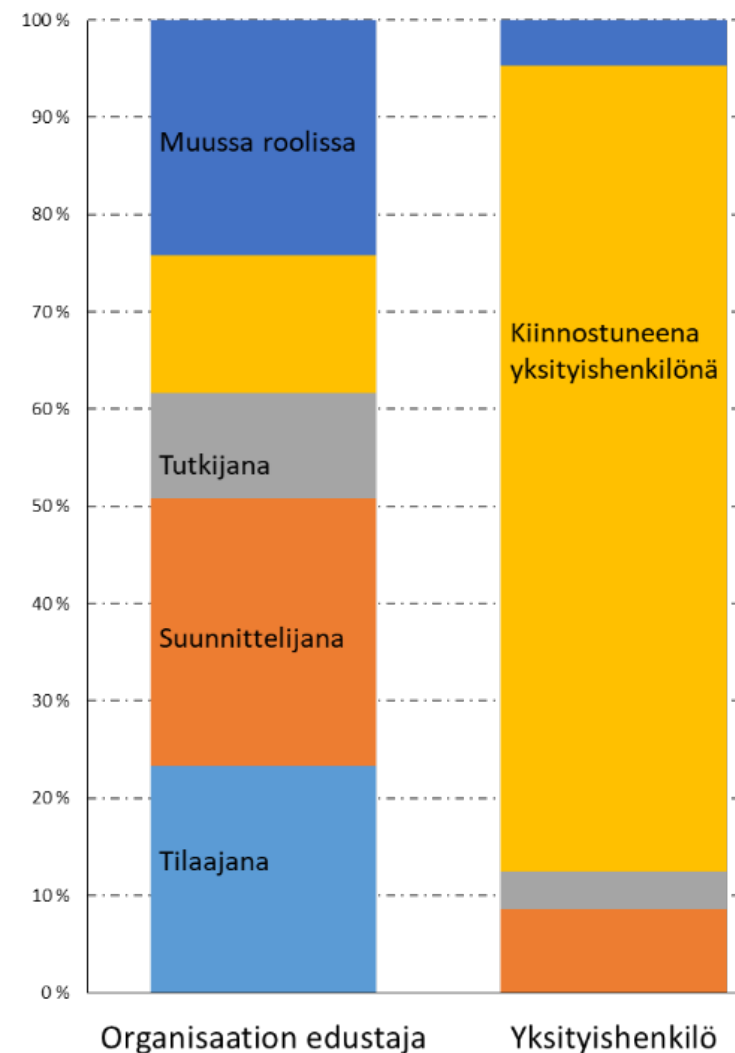
Virtavesien kunnostus kiinnostaa – kunnostuskurssin kyselyyn saatiin yli 200 vastausta

- Avoin kysely 17.6. – 20.8.2020.
- Kartoitimme virtavesikunnostuksiin liittyviä koulutustarpeita sekä osallistujien kiinnostuksen kohteita.
- Kyselyyn vastanneita 216. Nyt 350 ilmoittautunutta.

Kyselyn vastaajat (organisaatio n=82)

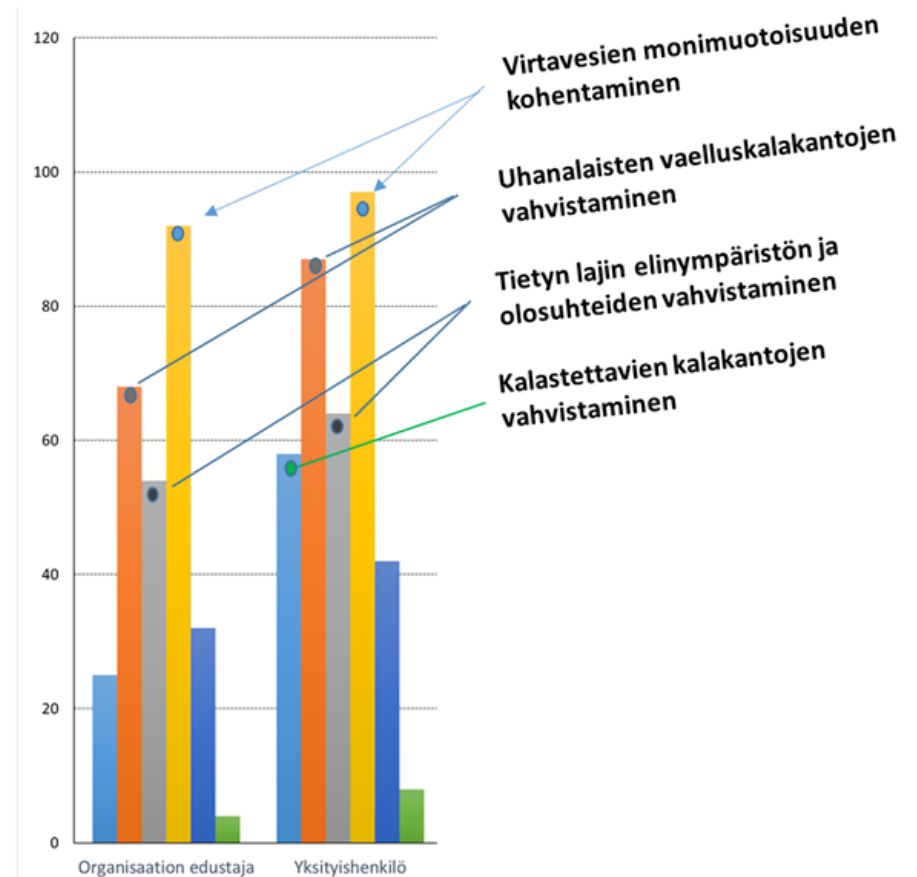
Missä roolissa vastaat?

Mitkä näkökulmat kiinnostavat?

- Aiheet kiinnostavat monipuolisesti
 - Virtavesien monimuotoisuuden kohentaminen & vesiekosysteemi kokonaisuutena
 - Uhanalaisten vaelluskalakantojen vahvistaminen
 - Taimen
- Ei oleellisia eroja organisaation edustajien/yksityishenkilöiden vastausten välillä

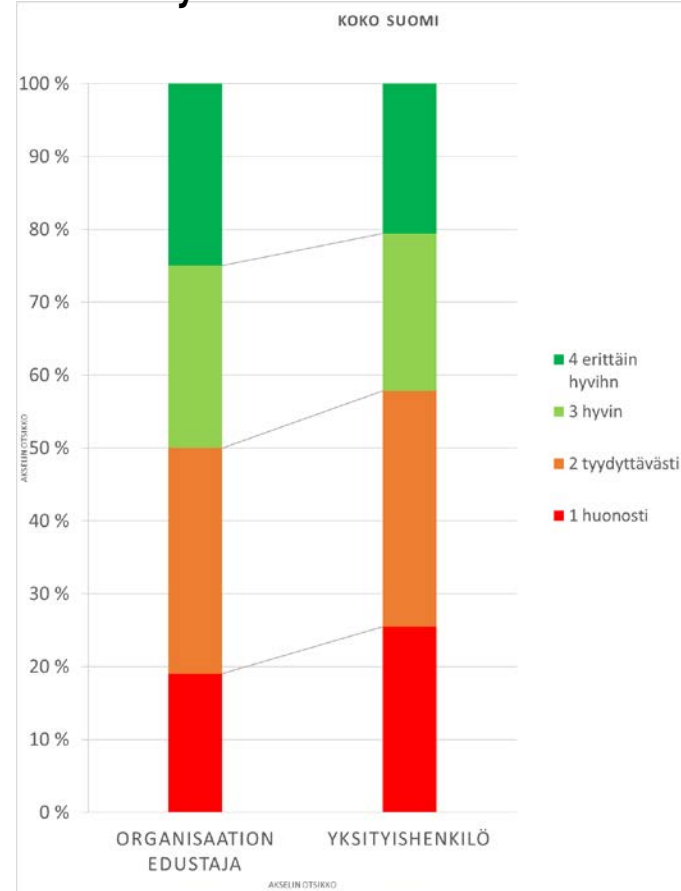
Mitkä näkökulmat kiinnostavat?

Mitkä näkökulmat kiinnostavat?

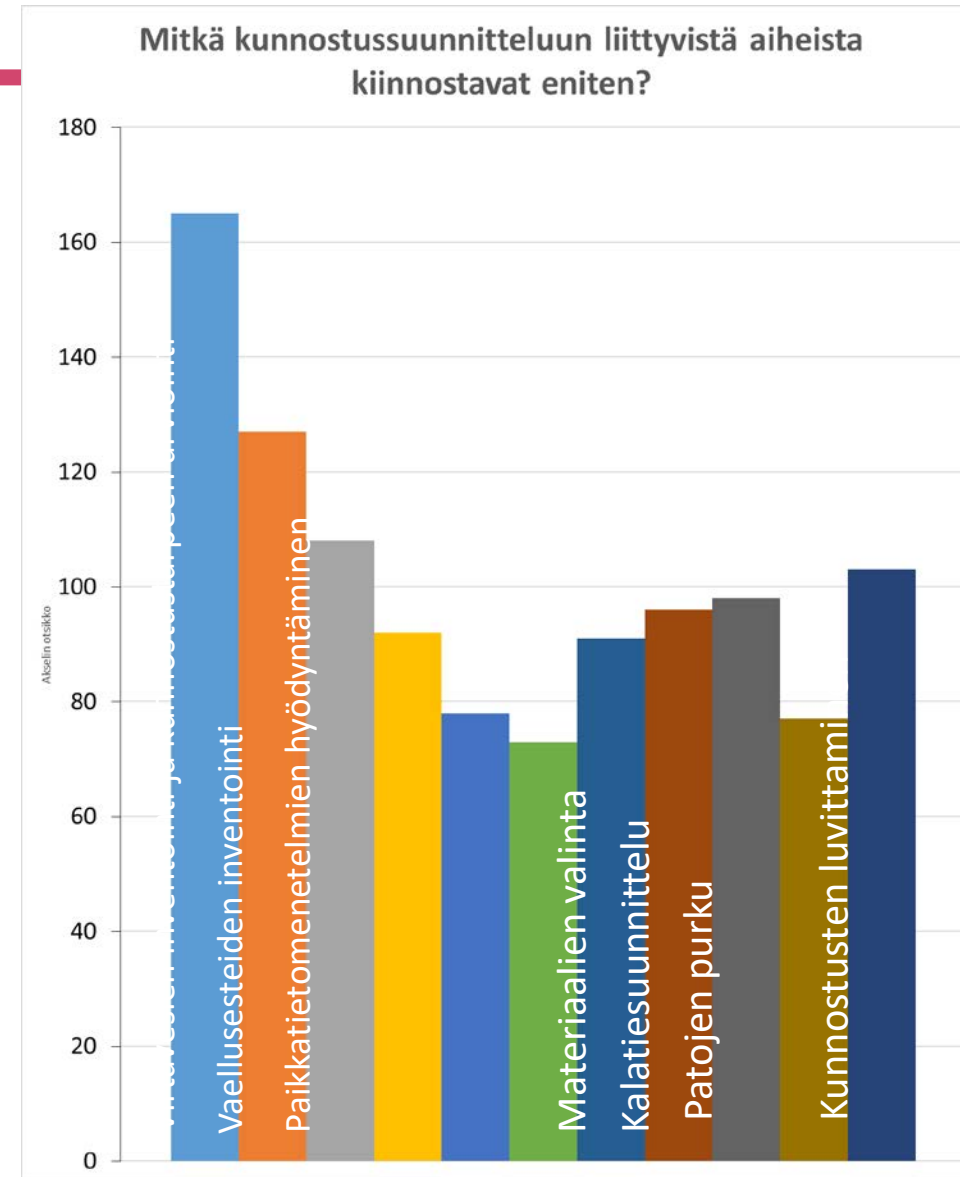
- Aiheet kiinnostavat monipuolisesti
 - Virtavesien monimuotoisuuden kohentaminen & vesiekosysteemi kokonaisuutena
 - Uhanalaisten vaelluskalakantojen vahvistaminen
 - Taimen
- Ei oleellisia eroja organisaation edustajien/yksityishenkilöiden vastausten välillä
- N. 50 % mukaan vastanneista ”tietoa on saatavilla tyydyttävästi tai huonosti”
 - → Tarvetta parantaa tiedon saatavuutta

Miten hyvin on saatavilla tietoa?

Mitkä teemat kiinnostaa?

- ”Kaikki kiinnostaa”
- Mitkä kunnostussuunnitteluun liittyvistä aiheista kiinnostavat eniten?
 - Virtavesien inventointi ja kunnostustarpeen arviointi
 - Vaellusesteet
 - Kunnostusten luvittaminen
- Mistä kunnostusmenetelmistä haluaisit saada eniten tietoa?
 - Talkookunnostukset (yksityishenkilöt)
 - Metsäpurojen kunnostus
 - Valuma-alueen kunnostukset
 - Kiintoainekuormituksen hallinta
 - Eroosion vähentäminen
 - Puun käyttö kunnostuksissa

Webinaarisarja

1. Johdanto & tutustuminen Suomen virtavesiin ja virtavesikunnostuksiin

1. 17.9. Webinaari: Tervetuloa virtavesikurssille!
2. 8.10. Webinaari: Virtavesikunnostusten historiaa ja tulevaisuutta
3. 22.10. Webinaari: Ajankohtaista virtavesiltä eripuolelta Suomea
4. 12.11. Webinaari: Virtavesiekologiaa kunnostajille

2. Virtavesikunnostuksen perusteet

1. 26.11. Webinaari: Virtavesien inventointi & kunnostusten tavoitteen asettelu
2. 10.12. Webinaari: Virtavesikunnostusten perusteet ja peruselementit 1: kiveäminen ja vesitys
3. 14.1. Webinaari: Virtavesikunnostusten peruselementit 2: kutusoraikot
4. 28.1. Webinaari: Virtavesikunnostusten peruselementit 3. puun käyttö kunnostuksissa

3. Suunnitelmasta toteutukseen (2021–)

- Virtavesikunnostussuunnitelman laatiminen
- Case studies: Maatalousalueen purot ja metsäpurot
- Case studies: kaupunkipurot
- Virtavesikunnostus on työmaa: Työturvallisuus, toiminta ja yhteistyö, kunnostajan koneet ja työkalut
- Valuma-alueen kunnostus & vedenlaatu

4. Virtavesien vaellusesteet ja niiden ratkaisut (2021–)

- Tierummut ja muut pienet vaellusesteet
- Kalatiet & patojen purku

5. Kunnostushankkeen käytännön seuranta (2021–)

- Kunnostusten dokumentointi ja vaikutusten seuranta

Virtavesikunnostusten suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitavia asioita

- opittua kurssilla

Suomen virtavesistä

- Suomen virtavesiä on muokattu voimakkaasti!
 - Virtavedet luontotyyppinä uhanalaistuneet
 - Virtavesilajit, mm. vaelluskalat uhanalaistuneet
 - [Ks. 1. webinaari](#): Janne Tolonen, Suomen virtavesien tila ja virtavesikunnostukset
 - [Ks. 2. webinaari](#)
 - Eloranta Anssi: Suomen virtavesikunnostusten ensiaskelista
- Myös kunnostustoiminnan oltava vaikuttavaa!
 - Tehdään vaikuttavia toimenpiteitä
 - Seurataan vaikuttavuutta
 - Opitaan virheistä
 - Tehdään laajalla yhteistyöllä
 - [Ks. 2. webinaari](#): Jormola Jukka, Virtavesikunnostusten tulevaisuutta
- Kunnostusten tavoitteen asettelu? Tulossa kurssilla 26.11.

Purouittoa Mommilan kartanon mailla Lammilla. Kyytinen Pekka, (1941). Museovirasto, Kansatieteen kuvakokoelma ,Pekka Kyytisen kokoelma.

Ahteenjoen perkaus. (1933) Mikkola Erkki, Museovirasto, Kansatieteen kuvakokoelma

Virtavesikunnostusten suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitavia asioita

- Virtavesien alueelliset erityispiirteet
 - Ks. 3. webinaarin esitykset
- Kunnostajien osaaminen ja toimijakenttä erilainen eripuolella Suomea.
 - Esim. Etelä-Suomessa talkookunnostajia/vapaaehtoistoimijoita runsaasti
- Kunnostajien virtavesiekologian tuntemus?
 - Tulossa kurssilla 12.11. "Virtavesiekologiaa kunnostajille"

Ilmastonmuutoksen vaikutusten tunnistaminen ja paikkatietomenetelmien hyödyntäminen taimenkantojen hoidossa

Kalatalouden ympäristöohjelman työpaketti

Ilmastonmuutoksen vaikutusten tunnistaminen ja paikkatietomenetelmien hyödyntäminen taimenkantojen hoidossa

- Varsinais-Suomen & Länsi-Uudenmaan taimenjokien ja purojen lämpötilamittauksia jatkuvatoimisilla loggereilla.
 - Tavoitteena tunnistaa onko ilmastonmuutos & lämpenevät pintavedet riski taimenen menestymiselle.
- Sähkökoekalastuksia taimenen esiintymisen ja poikastuotannon selvittämiseksi.
- Laaditaan taustaselvitys olosuhteiden muutoksista (mm. ilmasto, vedenlaatu, taimenkantojen historia)
- Paikkatietotyöt.
 - Paikkatiedon hyödyntäminen elinympäristökunnostusten suunnittelussa. mm. Minne kunnostuksia kannattaa kohdentaa?
 - Riskien tunnistaminen. mm. sulfaattimaat, eroosio, ojitukset. → Paikkatietotyöllä voidaan arvioida riskejä ja ennakoida tulevaa. Voidaanko varautua kunnostuksilla?

Kiitos!

Juha-Pekka Vähä

Länsi-Uudenmaan vesi- ja ympäristö ry

etunimi.sukunimi@luvy.fi

p. 045 7750 7727

Janne Tolonen

Vesiasiantuntija Valonia

etunimi.sukunimi@valonia.fi

p. 050 518 7755

Liity mukaan kurssille!

<https://www.lyyti.fi/reg/virtavesikurssi>

